

Одеський національний медичний університет
Кафедра інфекційних хвороб

Силабус курсу
ВІЛ-інфекція

Обсяг	Всього: кредитів ECTS – 4; годин – 120
Семестр, рік навчання	III семестр, 2 рік навчання
Дні, час, місце	Згідно розкладу, кафедра інфекційних хвороб
Викладач (-і)	Чабан Тетяна Володимирівна завідувачка кафедри, д-р мед. наук, професор.
Контактний телефон	+380675591563
E-mail	ttch153@gmail.com
Робоче місце	кафедра інфекційних хвороб (вул. Пастера, 5/7), учбові кімнати
Консультації	Четвер 14:30-16:00 Субота 09:00-13:00 Консультації та відпрацювання пропущених занять відбувається згідно графіка консультацій та відпрацювань (графік розміщено за посиланням https://info.odmu.edu.ua/chair/infectious_diseases/)

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація з майбутніми докторами філософії буде здійснюватись за допомогою E-mail, програм Microsoft Teams, Zoom та Skype, телефоном, в аудиторії за розкладом.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення дисципліни «ВІЛ-інфекція» є поглиблене вивчення питань ВІЛ-інфекції, засвоєння основних питань теорії й практики етіології, епідеміології, діагностики, лікування та профілактики опортуністичних інфекцій.

Пререквізити

Основою для освоєння дисципліни є знання, вміння та навички, отримані в процесі вивчення таких дисциплін як нормальна анатомія, гістологія та ембріологія, патологічна анатомія, пропедевтика внутрішніх хвороб та терапія, отоларінгологія, ендокринологія, неврологія, дерматовенерологія, кардіологія, сімейна медицина, фтизіопульмонологія, внутрішня медицина, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь застосувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Постреквізити

«ВІЛ-інфекція» як навчальна дисципліна за спеціальністю «Медицина» передбачає при вивченні взаємозв'язок із наступними дисциплінами: внутрішня

медицина (пульмонологія, ендокринологія), хірургія, отоларингологія, неврологія, фізіолпульмонологія, епідеміологія, педіатрія, дитячі інфекційні захворювання, онкологія та формування умінь застосовувати знання з дисципліни «ВІЛ-інфекція» в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності та сприяє пропаганді і дотриманню здорового способу життя, профілактиці ВІЛ-інфекції в процесі життєдіяльності.

Мета курсу: підготовка фахівців, які є здатними компетентно розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницької інноваційної діяльності при плануванні та виконанні власних досліджень та підготовки докторів філософії до якісного виконання функціональних обов'язків, пов'язаних із раціональним вибором тактики діагностики, спостереження та лікування хворих на ВІЛ-інфекцію.

Завдання дисципліни:

1) здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з інфекційних хвороб;

2) відпрацювання навичок та вмінь проведення аналізу результатів лабораторних досліджень:

3) проведення власного, наукового дослідження, що вирішує актуальне теоретичне наукове та практичне завдання в інфекційних хворобах, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення;

4) оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності;

5) оволодіти вмінням організації та проведення навчальних занять;

6) здобуття навичок та вмінь навчально-методичної та виховної роботи;

7) набуття навичок застосування сучасних інформаційних технологій при викладанні інфекційних хвороб.

Очікувані результати

В результаті вивчення дисципліни «ВІЛ-інфекція» здобувач ступеню доктора філософії повинен

знати:

- сучасні підходи й методи до виконання міждисциплінарних наукових досліджень;
- теорію процесу пізнання та технологію педагогічного процесу;
- сучасні досягнення за напрямком наукового дослідження;
- особливості перебігу ВІЛ-інфекції в умовах зміненої реактивності та резистентності макроорганізму, сучасні уявлення про механізми тривалої персистенції збудників;
- етіологію, патогенез, клінічні прояви, диференційну діагностику, можливий прогноз ВІЛ-інфекції;
- сучасні методи діагностики ВІЛ-інфекції;
- принципи і методи антиретровірусної терапії;
- принципи і методи терапії супутніх захворювань;
- алгоритм дій у випадку аварійної ситуації;
- нормативно-правову базу, що регулює сферу ВІЛ-інфекції;

- засоби соціально-психологічної адаптації хворих на ВІЛ-інфекцію; ранню і диференційну діагностику ВІЛ-інфекції;
- тяжкість перебігу ВІЛ-інфекції з використанням сучасних методів лабораторного і інструментального обстеження;
- новітні методи лабораторної та інструментальної діагностики ВІЛ-інфекції та супутніх захворювань;
- методику до- і післятестового консультування хворих;
- формулювання діагнозу відповідно до вимог існуючої класифікації ВІЛ-інфекції;
- сучасні методи та засоби лікування хворих на ВІЛ-інфекцію;
- протиепідемічні та профілактичні заходи відповідно до діючих нормативних документів.

вміти:

- формувати групи ризику щодо ВІЛ-інфекції та правильно оцінити результати скринінгових обстежень на ВІЛ-інфекцію;
- брати участь у проведенні і проводити комплекс заходів із профілактики ВІЛ-інфекції в групах ризику і серед населення, яке не належить до груп ризику;
- планувати та проводити клініко-лабораторне, інструментальне обстеження пацієнтів для підтвердження діагнозу та на різних стадіях ВІЛ-інфекції;
- призначати етіотропне і патогенетичне лікування хворим на різних стадіях ВІЛ-інфекції, в т. ч. в особливих групах (діти, особи, які вживають ін'єкційні наркотики, мікст-інфекції ВІЛ-туберкульоз, ВІЛ-ХВГ), моніторувати ефективність лікування, враховуючи міжнародні рекомендації;
- проводити профілактику (в т. ч., хіміопротекцію) передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини;
- надавати адекватну невідкладну допомогу хворим на ВІЛ-інфекцію при ургентних станах;
- проводити протиепідемічні заходи при виявленні ВІЛ-інфікованих;
- отримувати та інтерпретувати нові наукові факти, що розширюють сферу знань у досліджуваній проблемі;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

ОПИС КУРСУ

Курс буде викладений у формі практичних занять (60 год.) та організації самостійної роботи здобувачів (60 год.).

Форми і методи навчання

- 1) *Практичні заняття* (при проведенні практичного заняття передбачається усне та письмове опитування, вирішення тестових завдань, розв'язування ситуаційних задач. Викладачем застосовуються інтерактивні методи навчання).
- 2) *Самостійна робота (СР) з активною консультацією викладача* (під час самостійної роботи здобувачі опановують навчальний матеріал наступного практичного заняття. На консультаціях здобувач може отримати відповіді на складні питання теми).

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Історія пандемії ВІЛ-інфекції. Основні етапи.

Тема 2. Структура і геном ВІЛ. Цикл реплікації ВІЛ.

Тема 3. Стійкість збудника у зовнішньому середовищі. Ступені ризику інфікування.

Тема 4. Епідеміологічна ситуація в світі та Україні. Тема 5. Джерело інфекції. Механізм і шляхи передачі. Групи ризику.

Тема 6. Можливість інфікування у медичних закладах.

Тема 7. Прогнозування розвитку епідеміологічного процесу.

Тема 8. Особливості патогенезу ВІЛ-інфекції. Натуральний перебіг ВІЛ-інфекції..

Тема 9. Імунологічні і вірусологічні зміни у різні фази патогенезу.

Тема 10. Активація збудників опортуністичних інфекцій і інвазій.

Тема 11. Сучасна класифікація стадій ВІЛ-інфекції. Основні симптоми і синдроми

Тема 12. Поняття про опортуністичні інфекції

Тема 13. Лімфаденопатія у ВІЛ-інфікованих

Тема 14. Герпесвірусна інфекція. Вітряна віспа, оперізуючий лишай.

Цитомегаловірусна інфекція

Тема 15. Особливості перебігу токсоплазмозу у ВІЛ-інфікованих

Тема 16. Пневмоцистна пневмонія

Тема 17. Грибкові захворювання

Тема 18. Діарейний синдром в клініці ВІЛ-інфекції

Тема 19. ВІЛ-асоційований туберкульоз. Особливості перебігу на різних стадіях ВІЛ-інфекції. Позалегеневий туберкульоз

Тема 20. ВІЛ-асоційовані онкологічні захворювання

Тема 21. ВІЛ-інфекція і вірусні гепатити. Особливості перебігу, підходи до ведення хворих на гострі вірусні гепатити

Тема 22. Особливості клінічного перебігу хронічних вірусних гепатитів, цирозу печінки у ВІЛ-інфікованих

Тема 23. ВІЛ-асоційовані інвазії

Тема 24. Клінічні і епідеміологічні критерії діагнозу ВІЛ-інфекції

Тема 25. Принципи та методи лабораторної діагностики ВІЛ-інфекції. ІФА, імуноблот

Тема 26. Особливості використання експрес-тестів. Процедура тестування швидкими тестами

Тема 27. Помилки при проведенні процедури тестування швидкими тестами та оцінки результатів

Тема 28. Молекулярно-генетичні тести. Метод проточної цитометрії

Тема 29. Облік результатів та подальші кроки верифікації отриманих результатів

Тема 30. Поняття скринінгу на ВІЛ, його цілі

Тема 31. Алгоритм дотестового консультування. Особливості післятестового консультування при негативному і позитивному результаті тестування на ВІЛ

Тема 32. Нормативно-правові акти з організації медичної допомоги ВІЛ-інфікованим. Права та обов'язки ВІЛ-інфікованих.

Тема 33. Високоактивна антиретровірусна терапія (ВААРТ) – поняття, основні групи препаратів, цілі та принципи призначення

Тема 34. ВААРТ: міжлікарська взаємодія та найбільш поширені побічні ефекти. Переваги і недоліки різних різних схем

Тема 35. Профілактика опортуністичних інфекцій

Тема 36. Лікування хворих з мікст-інфекцією ВІЛ-ХВГ

Тема 37. Стратегія UNAIDS «Прискорення припинення епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу до 2030 р.». Індикатор «95-95-95»

Тема 38. Розуміння особистого і професійного ризику інфікування ВІЛ. Дії медичного персоналу під час виникнення аварійної ситуації

Тема 39. Показання для проведення постконтактної профілактики

Тема 40. Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини. Моніторинг ВІЛ-інфікованих жінок під час вагітності

Тема 41. Поняття стигми та дискримінації. Вербальні, невербальні прояви стигми. Види стигм. Причини стигматизації та дискримінації. Шляхи подолання. Поняття про толерантність

Тема 42. Надання паліативної допомоги людям, які живуть з ВІЛ: концепція, задачі, принципи

Перелік рекомендованої літератури

Основна література:

1. Введення пацієнта з ВІЛ – інфекцією / СНІдом сімейним лікарем: навч. метод. посіб. / М.Б. Служинська, Н.Я. Жилка, Г.В. Бацюра та ін.; за ред. – К.: Агенство «Україна». – 2015. – 520 с.
2. Harrison's Principles of internal medicine. 19th edition /edited by Anthony S. Fauci, Dennis L Kasper, Dan L. Longo [et all]. – New York. - 2017. – 2340 p.
3. Методика клінічного обстеження і сіміотика інфекційних захворювань: навч. посіб. / Трихліб В.І., Осьодло Г.В., Ткачук С.І., та ін.; за ред. Трихліб В.І. – К.: ФОП Чалчинська Н.В., 2017. – 612 с.
4. Інфекційні хвороби навч. посіб. / В.П. Малий, М.А. Андрейчин; за ред. В.П. Малого, М.А. Андрейчина. – Львів: Магнолія 2006, 2018. – Т. 1. Т. 2. – 726 с.

5. Невідкладна інфектологія: навч. посіб. / В.М. Козько, А.В. Бондаренко, Г.О. Соломенник та ін.; за ред. В.М. Козька. – 2-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2018. – 120 с.
6. Атлас інфекційних хвороб / М. А. Андрейчин [та ін.]; за ред. М. А. Андрейчина. - 2-е вид., випр. і допов. - Тернопіль : Підруч. і посіб., 2017. - 287 с.
7. Методи клінічного обстеження і семіотика інфекційних захворювань: навчальний посібник (за ред. В.І. Трихліба). – К.: ФОП Чалчинська Н.В., 2017. – 612 с.
8. «Внутрішні хвороби. Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19». Практична медицина, Краків, Польща. 2018 –1632 с.

Допоміжна література:

9. Наказ МОЗ України від 05.02.2021 № 189 «Про затвердження Стандартів охорони здоров'я доконтактної та постконтактної медикаментозної профілактики ВІЛ-інфекції»
10. Наказ МОЗ України від 16.05.2016 № 449 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги "Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини"
11. Наказ МОЗ України № 887 від 25.12.2015 "Про внесення змін до наказу МОЗ України від 22 серпня 2012 року № 655 "Про затвердження складу Головної акредитаційної комісії при Міністерстві охорони здоров'я України"
12. Наказ МОЗ України №92 від 24.02.2015 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги ВІЛ-інфікованим дітям"
13. Наказ МОЗ України №551 від 12.07.2010 "Про затвердження клінічного протоколу антиретровірусної терапії ВІЛ-інфекції у дорослих та підлітків"
14. Наказ МОЗ України №955 від 5.11.2013 "Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків"
15. Наказ МОЗ України «Про затвердження форм первинної облікової документації і звітності з питань моніторингу епідемічної ситуації з ВІЛ-інфекції та інструкцій щодо їх заповнення», від 05 березня 2013 року №180, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 березня 2013 року за №495/23027
16. Наказ МОЗ України №182 від 21.03.2012 року "Про затвердження форм первинної облікової документації і звітності з питань моніторингу лікування ВІЛ-інфікованих осіб та інструкцій щодо їх заповнення"
17. Наказ МОЗ України від 22.05.2013 № 410 «Про затвердження форм облікової документації та звітності стосовно реєстрації випадків контакту осіб з кров'ю чи біологічними матеріалами людини, забрудненими ними інструментарієм, обладнанням чи предметами, проведення постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції та інструкцій щодо їх заповнення»

18. Наказ № 904/18199 Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України про «Стандарт надання соціальних послуг з профілактики ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом»
19. Наказ № 906/18201 Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України про «Стандарт надання соціальних послуг хворим з потрійним діагнозом (ВІЛ-інфекція, туберкульоз, залежність від наркотичних речовин)»
20. Наказ № 907/18202 Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України про «Стандарт надання соціальних послуг особам, які отримують замісну підтримувальну терапію агоністами опіоїдів»
21. Герпетическая и герпесвирусная инфекция. Учебно пособие для врачей. — Киев: НМАПО, 2015. — 96 с.
22. Harrison's Principles of internal medicine. 19th edition /edited by Anthony S. Fauci, Dennis L Kasper, Dan L. Longo [et all]. — New York. - 2017. — 2340 p.
23. Pediatric Infectious Diseases: textbook / S.O. Kramarov, O.B. Nadraga, L.V. Pyra et al. — 4th edition K.: ВСВ «Медицина», 2020. — 240 с.
24. General epidemiology: study guide (IV a. l.) / N.O. Vynograd. — 3rd edition, corrected K.: ВСВ «Медицина», 2017. — 128 с.

Електронні ресурси:

1. Pigott D.C. Viral Hemorrhagic Fevers [Електронний ресурс] / D.C. Pigott. — Режим доступу: <http://emedicine.medscape.com/article/830594-overview>.
2. Hantaviruses [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://virology-online.com/viruses/Hantaviruses.htm>.
3. ICD-10 Version: 2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://apps.who.int/classification/apps/icd/icd10online>.
4. International travel and health [Електронний ресурс] / WHO, 2010. — Режим доступу: <http://www.who.int/ith/en/>.
5. Rickettsial Infection <http://emedicine.medscape.com/article/231374-overview>. 1. Національна наукова медична бібліотека України <http://librarv.gov.ua/>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Ресурс по прогнозированию межлекарственных взаимодействий (основан на инструкциях FDA, на английском языке) URL: <http://www.drugs.com>
8. Інституціональний Репозиторій Одеського національного медичного університету <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/>

9. Електронна база наукових публікацій Національної медичної бібліотеки Національного інституту здоров'я США; <https://librarrv.gov.ua/svito-vi-e-resursy/dir-cate-gory/general/>
10. Освітній портал НМУ імені О. О. Богомольця <http://nmuofficial.com/zagalni-vidomosti/biblioteku/>
11. Gompf S.G. Arenaviruses [Електронний ресурс] / S.G. Gompf, K.M. Smith, U. Choc. — Режим доступу: <http://emedicine.medscape.com/article/212356-overview>.
12. Thyphus [Електронний ресурс] / J.F. Okulicz, M.S. Rasnake, E.A. Hansen, B.A. Cunha. — Режим доступу: <http://emedicine.medscape.com/article/231374-overview>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях відповідно до сформульованих завдань з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності надається перевага стандартизованим методам контролю: усному опитуванню, структурованим письмовим роботам, дискусіям, ролевим іграм, доповідям. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність слухачу виставляються оцінки за 4-бальною традиційною шкалою. Поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом (здобувачем) оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми, наприклад 4,75.

Оцінювання поточного контролю з дисципліни:

Значення оцінки **«відмінно»**: аспірант виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для розв'язання задач, здатен продукувати новаторські способи вирішення проблем, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Значення оцінки **«добре»**: аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Значення оцінки **«задовільно»**: аспірант здатен оволодіти значною частиною теоретичного матеріалу, але переважно – в репродуктивній формі, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Значення оцінки **«незадовільно»**: аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

До підсумкової атестації допускаються лише ті аспіранти, які не мають академічної заборгованості і мають середній бал за поточну навчальну діяльність не менше 3,00.

Форми і методи підсумкового контролю Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (пошукувачи), які не мають пропусків лекцій і практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

Самостійна робота

Оцінювання самостійної роботи аспірантів та здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті, а також на підсумковому контролі.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (пошукувачи), які не мають пропусків лекцій і практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю з теми на відповідному аудиторному занятті (вирішення тестових завдань, усна відповідь). Оцінювання теми, що не входить до аудиторних занять здійснюється під час захисту історії хвороби.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Для відпрацювання пропущених практичних занять (більше 1 дня) потрібен дозвіл деканату. Відпрацювання здійснюються щоденно (не більше одного пропуску, в суботу три пропуски) після занять. Після відробок пропусків здобувач складає залік шляхом усного опитування, яке проводить завідувач кафедри разом з доцентом, або два доценти.

Політика щодо академічної доброчесності: Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності (посилання на положення на сайті університету <https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennja-pro-dobrochesnist.pdf>) та визначається системою вимог, які викладач пред'являє до здобувача при вивченні освітньої компоненти:

- ♦ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ♦ посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

Політика щодо відвідування: Для отримання задовільної оцінки обов'язковим є відвідування і робота на аудиторних заняттях. Запізнення аспіранта дозволяється не більше ніж на 10 хвилин.

Мобільні пристрої

На занятті допустимим є користування мобільними пристроями з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії

Під час знаходження в аудиторії мають культивуватися такі цінності: повага до колег; толерантність до інших; сприйнятливість та неупередженість; аргументованість згоди або незгоди з думкою інших учасників дискусії, а також власної думки; шанування гідності особистості опонента/-ки під час спілкування; дотримання етики академічних взаємовідносин.